

ул. Македонија 12/3
1000 Скопје
Република Македонија
Тел: + 389 2 3211 262
Факс: +389 2 3126 311
e-mail: dzt@dzt.gov.mk
www.dzt.gov.mk

Број: 1103-178/8

Дата: 11.12.2009

ДО

**ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕТПРИЈАТИЕ ТЕТОВО ц.о.
ТЕТОВО**

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР

1. Предмет на овој Конечен извештај е извршената ревизија на финансиските извештаи на Јавното комунално претпријатие Тетово ц.о. Тетово (во понатамошниот текст „јавното претпријатие“) за 2008 година, кои се прикажани на страните од 18 до 21.
2. Ревизијата на финансиските извештаи од точка 1 на овој Извештај е извршена согласно член 2 став 1 и 2 од Законот за државната ревизија и Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија согласно член 9 од Законот за државната ревизија.
3. Не е вршена ревизија и не е издаден извештај за финансиските извештаи на Јавно комунално претпријатие Тетово ц.о. Тетово за годините кои и претходат на годината која е предмет на оваа ревизија.
4. Финансиските извештаи од точка 1 на овој Конечен извештај, претставуваат одговорност на раководството на субјектот од точка 1 на овој извештај, застапувано од:
 - Хајрула Хасани - директор од 11.04.2007 до 21.04.2009 година;
5. Одговорност на ревизорите е да го издадат овој Конечен извештај, прикажан на страните 1 до 17 и да дадат мислење за финансиските извештаи од точка 1, засновано на извршената ревизија.
6. Ревизијата од точка 1 на овој Извештај е планирана и извршена од страна на ревизорски тим на Државниот завод за ревизија во периодот од 11.06.2009 до 04.08.2009 година.

7. Цел на ревизијата на финансиските извештаи од точка 1 е да овозможи ревизорот да го изрази мислењето:
 - дали финансиските извештаи вистинито и објективно ја искажуваат финансиската положба и резултатот на финансиските активности во согласност со применетата законска регулатива.
8. Финансиските извештаи кои се предмет на овој извештај се засновани на годишната сметка составена според важечките прописи во Република Македонија со извршени рекласификации поради добивање на појасна слика.
9. Ревизијата е извршена во согласност со Стандардите за Државна Ревизија на Меѓународната организација на Врховните Ревизорски Институции (ИНТОСАИ) кои се пропишани во Република Македонија при вршењето на државната ревизија. Овие стандарди бараат ревизијата да се планира и подготви, со цел да се добие разумно уверување дека финансиските извештаи се ослободени од значајни погрешни прикажувања. Ревизијата вклучува испитувања на докази, проценување на користените сметководствени принципи, како и на важните проценки направени од страна на раководството на субјектот од точка 1 на овој Конечен извештај, давање општа оценка за презентацијата на финансиските извештаи и давање оценка за конкретни финансиски трансакции. Веруваме дека спроведената ревизија ни обезбедува разумна основа за изнесеното мислење.
10. Од страна на одговорното лице за финансиските извештаи за периодот за кој е вршена ревизијата и законскиот застапник на јавното претпријатие, добиени се забелешки по точките: 10.1.1.; 10.1.2.; 10.1.3.; 10.1.4.; 10.2.1.; 10.2.2.; 10.2.3.; 10.2.4.; 10.2.5.; 10.2.6.; 10.2.7.; 10.2.8.; 10.2.9.; 10.2.10.; 10.2.11.; 10.2.12.; 10.3.1.; 10.3.2.; 10.3.3.; 10.3.4.; 10.4.1.; 10.4.2.; 10.4.3.; 10.4.4. и 10.4.5. од Претходниот извештај, заведени под број 1104-178/6 од 11.11.2009 година и 1104-178/7 од 18.11.2009 година, истите овластениот државен ревизор ги разгледа и не ги прифати.
11. Со ревизијата на финансиските извештаи за 2008 година дадени како составен дел на овој Конечен извештај, ревизијата го утврди следното:

11.1. Систем на интерни контроли во процесите

Стратегија за управување со ризици

- 11.1.1. Надлежните органи за раководење со претпријатието во 2008 година не превземале активности за утврдување, проценка и контрола на настани и состојби кои може да имаат влијание врз остварување на целите на претпријатието односно обезбедување на сигурност дека целите ќе се постигнат. Ваквата состојба не е во согласност со одредбите на Правилникот за основните елементи на финансискиот менаџмент и контрола и стандардите за внатрешна контрола во јавниот сектор. Непревземањето на наведените активности предизвикува отсуство/немање на стратегија за управување со ризиците, отсуство на активности за превенција и минимизирање на ризикот од неисполнување на целите.

Препорака:

Надлежните органи за раководење на претпријатието да превземат активности за утврдување, проценка и контрола на можните настани и состојби кои може да имаат влијание врз остварување на целите на претпријатието/изготвување на стратегија за управување со ризиците и нејзино континуирано ажурирање.

Процес на јавни набавки

11.1.2. При оценка на системот на интерни контроли на процесот на јавни набавки и следење на нивната реализација, констатирано е дека воспоставените контролни системи и постапки (ex-ante и ex-post финансиска контрола) не секогаш обезбедуваат проценка, следење и оценка на ризиците, со што не се избегнува ризикот од недоследно почитување на законските и подзаконските акти во делот на јавните набавки, набавка на производи и услуги по најповолни цени и услови и соодветно користење на средствата. Ваквата состојба не е во согласност со одредбите од Законот за јавни набавки и Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и има за последица можност од необезбедување фер конкуренција, еднаква и недискриминирачка положба на понудувачите, транспарентност и јавност во набавките.

Процес на набавки и плаќања

11.1.3. При оценка на системот на интерни контроли кај процесот на набавка и плаќање во делот на прием и евиденција на документите во трговските книги ревизијата го констатира следното:

- во Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места не е предвидено лице за контрола и потврдување на точноста на документацијата;
- не се воспоставени пишани процедури за движењето на документацијата и одобрување на истата од одговорните лица во соодветните сектори;
- не секогаш евидентираниите документи во трговските книги се контролирани/ликвидирани од соодветно лице за да се потврди целосноста, комплетноста и точноста на истите;

Наведеното предизвикува ризик во трговските книги да се евидентираат трансакции кои не се веродостојни, комплетни и точни или воопшто да не се евидентираат трансакции кои реално се извршени.

Препорака:

Надлежните органи на управување и раководење со претпријатието да превземат мерки и активности за пропишување, донесување и имплементација на пишани процедури за движењето на документацијата и назначување на одговорно лице кое ќе се грижи за комплетноста и точноста на податоците.

Процес на утврдување на приходот

11.1.4. При оценка на системот на интерни контроли кај процесот на утврдување и наплата на приходот од користење на градското пазариште утврдено е дека не се воспоставени пишани процедури за начинот на издавање и користење на тезгите од градското пазариште и не е воспоставена целосна и точна евиденција на тезгите. Ваквата состојба оневозможува да се утврди висината на собраните/наплатените парични средства за користење на градското пазариште, што предизвикува ризик од нецелосно и неточни евидентирање на остварениот приход по тој основ.

Препорака:

Надлежните органи на управување и раководење со претпријатието да превземат мерки и активности за пропишување, донесување и имплементација на пишани процедури за: создавање на целосна и точна евиденција на тезгите; начинот на нивното издавање и следење на остварениот приход по овој основ.

11.2. **Неправилна примена на акти**

11.2.1. Собранието на општина Тетово во текот на 1989 година донело одлука за организирање на Комуналната работна организација на здружен труд “Тетово” – Тетово како Јавно претпријатие без притоа да се наведе износот на средствата/основачкиот влог на основачот на претпријатието. Во 1999 година со Решение Трег.број 2516/99 извршено е усогласување со Законот за јавни претпријатија при што повторно не е утврден основачкиот влог, ниту до денот на ревизијата. Ваквата состојба не е во согласност со Законот за јавни претпријатија и Законот за трговските друштва и има за ефект неможност од потврдување на реалноста и веродостојноста на искажаниот Државен јавен капитал во износ од 435.406 илјади денари и достапност на правно релевантните податоци за претпријатието.

Препорака:

Надлежните органи за раководење и управување со јавното претпријатие во соработка со основачот на јавното претпријатие да превземат активности за утврдување на основачкиот влог и да извршат негово упишување во надлежниот регистар.

11.2.2. Јавното претпријатие во сметководствената евиденција на име обврски за данок на додадена вредност, обврски за данок од добивката, и обврски за персонален данок од плати заклучно со известувачкиот датум 31.12.2008 година искажува обврски во вкупен износ од 37.627 илјади денари односно до денот на ревизијата 36.723 илјади денари и тоа како што следува:

- данок на додадена вредност во износ од 32.082 илјади денари;
- данок од добивка во износ од 970 илјади денари;
- персонален данок од плати во износ од 4.180 илјади денари;
- придонес за здравствено осигурување во износ од 134 илјади денари, и
- придонес за вработување во износ од 261 илјада денари;

Започнувајќи од 2005 година до денот на ревизијата јавното претпријатие од Министерството за финансии-Управа за јавни приходи добило повеќе опомени пред присилна наплата и Решение за присилна наплата од 17.01.2008 година. Во исто време јавното претпријатие доставило повеќе барања за одлагање на плаќање на даночниот долг но по истите не е постапувано. Неизмирување и ненавремено измирување на горенаведените обврски не е во согласност со одредбите од Законот за данокот на додадена вредност, Законот за данокот на добивка, Законот за персоналниот данок на доход, Законот за здравствено осигурување и Законот за вработување. Непочитувањето на одредбите од наведените законски акти и непревземањето на мерки и активности за плаќање на наведените даноци предизвикува потценување на приходите на Буџетот на Републиката за годината за која субјектот имал обврска

да ги уплати соодветните даноци и придонеси, зголемување на трошоците на претпријатието за камати заради ненавремено плаќање на наведените обврски и нецелосно искажување на обврските пред се во делот на каматите.

На ревизијата не се презентирани барања доставени за отпишување на камати на доспеани обврски по основ на јавни давачки и мирување и отпишување на обврски по основ на придонеси за задолжително здравствено осигурување упатено до надлежните органи согласно Законот за отпишување на камати на доспеани обврски по основ на даноци и придонеси за задолжително социјално осигурување и Закон за мирување и отпишување на обврски по основ на придонеси за задолжително здравствено осигурување.

Препорака:

Надлежните органи за раководење и управување со јавното претпријатие во соработка со основачот на претпријатието и надлежните органи да превземе соодветни активности и мерки за начинот на подмирување на заостанатите даноци и придонеси и да обезбедат услови за континуирано и навремено подмирување на тековните обврски на име даноци и придонеси.

- 11.2.3. Јавното претпријатие во изминатиот период во месечните сметки за извршените услуги има вкалкулирано манипулативан трошок во износ од 30 денари за физички лица и 40 денари за правни лица кој го наплаќа од корисниците за услуги. Во текот на 2008 година по овој основ има искажано останати неспомнати деловни приходи во износ од 6.653 илјади денари. Зголемувањето на цените на услугите (вкалкулирање на дополнителни трошоци) без согласност на основачот не е во согласност со Законот за заштита на потрошувачите и Законот за јавни претпријатија што предизвикува стекнување на неоснован приход на име манипулативни трошоци и незаконско зголемување на цените на извршените услуги.

Препорака:

Надлежните органи за раководење и управување со претпријатието да превземе мерки и активности за реално формирање на цената на услугите и напуштање на воспоставената пракса на фактурирање на дополнителни трошоци (манипулативни) на терет на комитентите/корисниците на услугите.

- 11.2.4. Надлежните органи за управување и раководење со претпријатието не обезбедиле согласност од Основачот за годишната сметка и извештајот за работењето на претпријатието за 2008 година и актот за употреба на средствата остварени со работењето на претпријатието. Управниот одбор за годините во кои е остварена загуба од работењето не донел акт за покривање на загубите остварени од работењето на претпријатието. Ваквата состојба не е во согласност со Законот за јавните претпријатија и има за ефект оневозможување на правата на основачот и превземање на мерки за отстранување на неповолната економска состојба .

Препораки:

Надлежните органи за управување и раководење на претпријатието да превземат активности за укажување на основачот за улогата и значењето од

разгледувањето на наведените сметки и извештаи и донесување на заклучоци за постапување по истите.

Надлежниот орган за управување со претпријатието да превземе активности за редовно донесување на потребните акти за уредување на начинот на покривање на загубата искажана во финансиските извештаи.

- 11.2.5. На ревизијата не е презентираан менаџерски договор склучен помеѓу директорот на претпријатието и Градоначалникот на општина Тетово за уредување на меѓусебните односи, во кој поединечно се утврдуваат правата, одговорностите и овластувањата. Ваквата состојба не е во согласност со одредбите на Законот за јавните претпријатија. Непревземањето на активности за склучување на наведениот договор предизвикува отсуство на уреденост на односите со претпријатието односно правата, одговорностите и обврските на директорот на претпријатието и неможност од превземање мерки за одговорност на директорот на претпријатието.

Препорака:

Градоначалникот на општина Тетово да превземе активности за распишување јавен конкурс за избор на директор и да пристапат кон склучување договор за уредување на односите со јавното претпријатие, односно правата, одговорностите и овластувањата на директорот на претпријатието.

- 11.2.6. Советот на општина Тетово донел Одлуки за именување на (9) девет членови на Управниот одбор на јавното претпријатие и (5) пет членови на Одборот за контрола на материјално–финансиско работење, неводејќи грижа за професионалните квалификации на именуваните членови. Ваквата состојба не е во согласност со Законот за јавните претпријатија и предизвикува можност од несоодветно одлучување во работењето на Управниот одбор и несоодветно управување со работењето на претпријатието.

Препорака:

Основачот на претпријатието да води грижа и да обезбеди во Управниот Одбор и Одборот за контрола на материјално–финансиско работење на претпријатието, да именува лица кои поседуваат знаење и искуство од областа на предметот на работењето на јавното претпријатие.

- 11.2.7. Надлежните органи за раководење со претпријатието не ги превземале потребните активности за усогласување на своето работење со одредбите на Законот за управување со отпад и подзаконските прописи од оваа област, при што ревизијата ги констатира следните состојби:

- Под 31.12. 2008 година регистрирани се 3.240 создавачи на комерцијален отпад, а склучени се само 449 договори со создавачите на комерцијалниот отпад;
- не се презентирани соодветни докази и не се превземени активности за поставување на садови за селектирање на комуналниот отпад со кое се овозможува селектирање на отпадот пред негово собирање;

- не е извршено вработување на најмалку едно лице со стручна подготовка согласно со прописите за регистрација за вршење на дејност собирање и транспортирање на комуналниот и на другите видови неопасен отпад;

Ваквата состојба предизвикува несоодветно постапување со отпадот и можност за опасност по заштитата на животната средина и здравјето на луѓето.

Препорака:

Надлежните органи за управување и раководење со претпријатието да ги превземат потребните активности за соодветно управување со отпадот и да ги уредат односите со создавачите на комерцијалниот отпад.

11.2.8. Надлежните органи на управување и раководење со претпријатието не ги превземале потребните активности за усогласување на своето работење со одредбите на Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води, односно:

- количината на потрошената вода за пиење во најголем број случаи се фактурира според потрошувачка по член на домаќинство, а не по количина на потрошена вода за пиење мерена со водомер;
- според евиденцијата со која располага јавното претпријатие за 2008 година во водоснабдителниот систем испорачани се 7.778.938 м³ вода за пиење а фактурирани се 2.867.183 м³ вода за пиење, што претставува 36,86 % фактурирана количина во однос на испорачана количина;
- според евиденцијата за сметките од граѓани фактурираната вода за пиење по членови на домаќинство во 2008 година се движи просечно од 3,05 до 3,19 членови на домаќинство. Податоците за бројот на членови на домаќинство ги утврдува инкасантот или контролорот на претпријатието и не е официјален податок за број на жители поради што ревизијата изразува сомнеж за реалноста, објективноста и точноста на податоците;
- давателите и корисниците на услуги не ги испочитувале одредбите на член 48 од Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води, односно не се склучени договори со кои ќе ги регулираат меѓусебните права и обврски согласно цитираниот закон.

Ваквата состојба предизвикува нереална и необјективна состојба во процесот на фактурирање на испорачана количина вода за пиење, и има за ефект нерелно искажување односно потценување на приходите на претпријатието, потценување на даноците и нанесување на загуби во работењето.

Препораки:

Надлежните органи за управување со претпријатието да го задолжат вршителот на должноста директор да пристапи кон склучување на договор за уредување на меѓусебните права и обврски со корисниците на услугите и да го уредат начинот на поставување на протокомери за утврдување на потрошувачката на вода.

Надлежните органи за управување и раководење со претпријатието да ги превземат потребните активности за реално и објективно фактурирање на потрошените количини на вода за пиење.

11.2.9. Врз основа на Програмата за работа на претпријатието за 2008 година, во текот на годината, претпријатието одржувањето на чистотата на јавните прометни површини, зимско одржување, одржување на паркови и зеленило го извршува преку секторите задолжени за работа и расположливата механизација. За извршените работи јавното претпријатие нема извршено фактурирање спрема општина Тетово. На ревизијата не и се презентирани веродостојни докази за потврдување на вредноста на извршените услуги за одржување на јавната чистота, паркови и зеленило, освен податоците за цената на чинење на услугите кои се наведени во Програмата во делот на одржување на хигиената на јавните прометни површини во износ од 4.786 илјади денари и одржување на паркови и зеленило во износ од 4.064 илјади денари, со што се изврши ограничување на делокругот на ревизијата. Извршувањето на наведените услуги и непревземање на активности за фактурирање на извршените услуги и доставување на фактурите до општината Тетово не е во согласност со Законот за трговски друштва, Законот за данок на додадена вредност, Законот за јавни претпријатија и Правилникот за водење на сметководството/МСС. Ваквата состојба предизвикува потценување на приходите на претпријатието по овој основ, финансискиот резултат, данокот на додадена вредност за делот на извршените услуги за јавна чистота, данокот на добивка и намалување на квалитетот на финансиските извештаи и информациите кои ги даваат истите. Јавното претпријатие во текот на 2009 година превземало активности за фактурирање на извршените услуги во делот на јавната чистота.

Препораки:

Советот на општината да превземе активности за донесување на одлука за уредување на јавната чистота и акт за утврдување на надоместокот за одржување на јавната чистота и мерната единица по која ќе се врши пресметка.

Надлежните органи за управување и раководење со јавното претпријатие по добивањето на актот за утврдување на наведениот надоместок да извршат прилагодување на соодветното софтверско решение за пресметка/фактурирање на наведениот надоместок, да ги задолжат соодветните служби за воспоставување на соодветна евиденција и да вршат уплатување на наплатените средства на соодветна уплатна сметка.

11.2.10. При исплата на платите и надоместоците на плати ревизијата констатира одредени недоследности и тоа како што следува:

- во решенијата за исплата на плати утврдени се коефициенти кои не соодветствуваат со утврдените и прифатени коефициенти за пресметка на плати на вработените од Колективниот договор за комунални дејности, како во поглед на утврдување на повисоки коефициенти за вработени со понизок степен на образование, така и за утврдување на коефициенти за вработени кои коефициенти одговараат на степенот на образованието а работат на работни места со понизок степен на образование;
- не е презентирана одлука или друг акт од каде може да се согледаат критериумите и начинот на пресметка на вредноста на бодот која се зема во предвид при пресметка на нето плати на вработените.

Ваквиот начин на пресметка на платите не е во согласност со Колективниот договор за комунални дејности и има за последица необјективно вреднување на трудот на вработените и наградување на вработени соодветно вложениот труд.

Започнувајќи од 01.01.2009 година во примена е системот на бруто плата, за што на ревизијата не се презентирани веродостојни документи од кои може да се констатира дека јавното претпријатие превземало активности за уредување на односите со вработените и утврдување на бруто платата (склучување на договор за вработување).

Препорака:

Надлежните органи за управување и раководење со претпријатието да ги превземат потребните активности за донесување на интерни акти кои го уредуваат вреднувањето на вложениот труд и да пристапат кон склучување на договори за вработување.

11.2.11. Добиени се парични средства во износ од 3.000 илјади денари од Советот на општина Тетово за изградба на христијански гробишта. До денот на ревизијата извршени се градежни работи во вкупен износ од 2.596 илјади денари, но на ревизијата не е презентирано одобрение за градење. Ваквата состојба не е во согласност со Законот за градење и има за последици извршување на градежни работи без обезбедно соодветно одобрение, ризик од несоодветност на местоположбата и габаритот на изградените објекти, вклучувајќи го и ризикот изградените градежни објекти да не можат да се легализираат.

Препорака:

Надлежните органи за управување и раководење со претпријатието во соработка со основачот да ги превземат потребните активности за комплетирање на документацијата и обезбедување на потребните дозволи за градба.

11.2.12. При вршење на годишниот попис на средствата е констатирано дека во пописните листи на основните средства не се запишани номенклатурните броеви на основните средства, а во пописот на тезгите за пазарот освен немањето на номенклатурни броеви не се наведени и видовите на тезги со кои располага јавното претпријатие. Ваквиот начин на извршување на пописот не е во согласност со Правилникот за начинот и роковите за вршење на попис и усогласување на сметководствената со фактичката состојба и Законот за трговските друштва, што има за последица неможност од искажување на точниот број на основните средства со кои располага правниот субјект, а со тоа и нереално искажување на финансиските извештаи.

Препорака:

Вршителот на должноста директор на јавното претпријатие да превземе активности за формирање на комисија за утврдување на номенклатурни

броеви на основните средства и да обезбеди податоци за усогласување на сметководствената со фактичката состојба.

11.3. Неправилна примена на сметководствени политики и начела

11.3.1. Не се превземени активности за доследно применување на донесените сметководствени политики за начинот на признавање и вредносно усогласување на краткорочните побарувања во финансиските извештаи. Ваквата состојба не е во согласност со Меѓународните сметководствени стандарди и Правилникот за содржината на одделните сметки во Сметковниот план. Непревземањето на потребните активности за примена на наведените политики предизвикува јавното претпријатие за тужените/сомнителните и спорни побарувања од правни субјекти во вкупен износ од 14.870 илјади денари да не изврши нивно соодветно евидентирање/вредносно усогласување, кое има за ефект, нереално и необјективно искажување на наведените побарувања во трговските книги, намалување на квалитетот на финансиските извештаи и релевантноста и веродостојноста на информациите кои ги даваат истите.

Препорака:

Да се обезбеди континуирано имплементирање на пропишаните сметководствени политики вршејќи редовно вредносно усогласување и во координација со пописната комисија да предложат на надлежните органи за управување и раководење да донесат акт за постапување со сомнителните и спорните побарувања.

11.3.2. Со извршениот увид во трговските книги во делот на искажаните побарувања од купувачите, ревизијата констатира одредени состојби кои не се во согласност со Правилникот за водење на сметководството/МСС и Законот за облигационите односи, и тоа како што следува:

- побарувањата од купувачи–правни субјекти во износ од 10.191 илјади денари потекнуваат од поранешни години, истите се застарени и не се превземени навремено соодветни активности за нивна наплата-плаќање односно отпишување;
- побарувањата од купувачи - граѓани и дуќани кои под 31.12.2008 година изнесуваат 244.744 илјади денари претставуваат акумулирано салдо на ненаплатени побарувања од граѓани и дуќани од 1994 па се до 2008 година;
- за периодот од 1994 до месец септември 2007 година на ревизијата не и се презентирани веродостојни докази за превземените мерки за наплата на побарувањата од граѓаните.

Ваквата состојба предизвикува нереално и необјективно прикажување на наведените позиции, намалување на солвентноста и ликвидноста на претпријатието и можност од нанесување штети на претпријатието.

Препорака:

Надлежните органи за управување и раководење на претпријатието да превземат активности за пропишување, донесување и имплементирање на политики за обезбедување на побарувањата од правните субјекти, да ја

утврдат фактичката состојба и за побарувањата за кои ќе оценат дека се ненаплативи да предложат соодветен акт за постапување.

11.3.3. Со извршениот увид во трговските книги на сметката материјални средства во подготовка/инвестиции во тек искажани се средства во износ од 913 илјади денари, при што ревизијата констатира одредени состојби кои не се во согласност со Законот за трговските друштва и Правилникот за водење на сметководството/МСС, и тоа како што следува:

- средствата во износ од 298 илјади денари се однесува на изградени бараки во пазарот за кои нема дозвола за градба и употребна дозвола, а потекнуваат од 2000 година.
- средствата во износ од 615 илјади денари се однесуваат за изграден реонски пазар од страна на јавното претпријатие сместен во месноста “ Жичара”, со кој јавното претпријатие не стопанисува односно истиот го користи и стопанисува правен субјект од верските заедници.

Непревземените активности за обезбедување на потребните акти за поставување на наведените средства, нивното ставање во употреба и обезбедување на правото на располагање и користење има за ефект поставување на објекти без обезбедени согласности/одобренија од надлежните органи, оневозможување на правото на користење и располагање, намалување на приходите и намалување на квалитетот на финансиските извештаи.

Препораки:

Вршителот на должноста директор на јавното претпријатие од редот на вработените да задолжи лице кое ќе ги превземе потребните активности за обезбедување на потребните одобренија за изградените бараки.

Надлежните органи за управување и раководење со претпријатието во соработка со основачот да ги превземат потребните активности за уредување на правото на користење и располагање на реонскиот пазар.

11.3.4. Во текот на ревизијата беа испратени конфирмации заради усогласување на побарувањата и обврските искажани во билансните позиции. Од вкупно испратените 32 конфирмации до исто толку коминтенти добиени се 10 одговори, што претставува 31% од вкупно испратените, од кои 3 се потврдени односно 30% од пристигнатите а 7 не се потврдени односно 70%, додека 22 воопшто не одговорија што претставува 69% од испратените конфирмации. Од претходното може да се констатира мал одзив на Вашите коминтенти кое оневозможува целосно да ја завршиме постапката на верификација на побарувањата и обврските по овие основи.

Препорака:

Раководителот на сметководството да превземе мерки и активности за континуирано усогласување на побарувањата и обврските со правните лица (коминтенти) со кои јавното претпријатие има деловна соработка.

11.4. Ненаменско и незаконско користење на средствата

11.4.1. Со извршениот увид во процесот на планирање и спроведување на јавните набавки, ревизијата констатира состојби кои не се во

согласност со одредбите на Законот за јавните набавки, и тоа како што следува:

- Годишниот план за јавни набавки не ги содржи потребните елементи на уреден и веродостоен документ, односно на истиот нема печат и потпис од овластено лице;
- на ревизијата не е презентиран акт од кој може да се констатира дека управниот одбор расправал по истиот и го одобрил односно го донел Годишниот план за јавните набавки за 2008 година;
- во Одлуката за јавна набавка за спроведените набавки во износ 17.248 илјади денари не е наведен износот на средствата потребни за реализација на договорот (прилог број 1);
- за набавките во износ од 10.670 илјади денари во договорот за доделување на јавната набавка не е утврдена неговата вредност (прилог број 1).
- набавките во износ од 3.800 илјади денари се извршени по договори кои важеле заклучно со 31.12.2007 година (прилог број 2);

Ваквата состојба создава можност за ненаменско и незаконско користење на средствата и необезбедување на фер конкуренција, еднаква и недискриминаторска положба на понудувачите, транспарентност и јавност при набавките.

Препорака:

Надлежните органи за раководење на јавното претпријатие да ги превземат неопходните активности за пропишување на политики за континуирано едуцирање на вработените/лицата за подготвување и спроведување на постапките за доделување на договори за јавни набавки, вклучувајќи ја и реализацијата на договорите за јавни набавки и нивна контрола.

- 11.4.2. Со Законот за градежно земјиште донесен во 1979 година и измени до 1999 година е предвиден надоместокот за употреба на градежно земјиште /градска рента. На 08.04.1998 година склучена е Спогодба за регулирање на односите за пресметување, наплата и користење на градската рента помеѓу јавното претпријатие и Фондот за локални патишта. Согласно наведената спогодба е уредено дека јавното претпријатие ќе ја пресметува и наплатува рентата заедно со сметките за комунални услуги, а од наплатениот износ 11,92% ќе задржува на име трошоци за пресметување и наплата на градска рента, а остатокот ќе го уплати на сметка на Фондот за локални патишта. Со донесување на новиот Закон за градежно земјиште во 2001 година престанува да важи претходно донесениот закон и неговите измени и дополнувања. Новиот Закон од 2001 концепциски е поставен на поинаква основа од претходниот закон и не содржи одредби за употреба на градежното земјиште. Јавното претпријатие заклучно со известувачкиот период има пресметано и искажано обврски за наменски средства за градска рента во износ од 60.765 илјади денари. Од вкупно фактурираните средства извршена е наплата на градска рента во износ од 29.653 илјади денари, од кои на јавното претпријатие му следуваат 3.535 илјади денари а на фондот за локални патишта 26.118 илјади денари. Јавното претпријатие уплатува во корист на фондот за локални патишта средства во износ од 7.248 илјади денари притоа присвојувајќи дополнителни средства во износ од 18.870 илјади денари трошејќи ги за тековни потреби на претпријатието. Надлежните органи за

управување и раководење со јавното претпријатие не превземале мерки и активности за укажување на советот на општината Тетово за потребата од престанок на важење на обврската за наплата на овие средства. Ваквата состојба не е во согласност со Законот за градежно земјиште и погоренаведената спогодба и има за ефект незаконско фактурирање и наплата на надоместок и незаконско зафаќање на поголем дел од наплатените средства.

Препораки:

Надлежните органи за управување и раководење со претпријатието да го известат основачот на претпријатието за укинување на обврската за наплата на надоместок на име надоместок за употреба на градежно земјиште/градска рента.

За ненаплатените побарувања по овој основ вршителот на должноста директор да предложи акт за вредносно усогласување и отпишување на наведените побарувања и истиот да го достави на разгледување и одобрување до органот на управување со јавното претпријатие.

11.4.3. Работничкиот совет на јавното претпријатие на ден 05.05.1989 година донел повеќе одлуки заведени под број 0202-285/4, 5 и 6 за воведување на наменска цена за изнесување ѓубре, користење на градска фекална канализација и водата за пиење од градски водовод. Наплатата на овие средства ќе се врши заедно со наплатата на средства од цената на ѓубрето, цената на одржување на фекалната канализација и цената за одржување на водоводот. Средствата што ќе се акумулираат со примена на овие Одлуки, се искажуваат посебно во сметките, ќе се евидентираат на посебна сметка и ќе се воведат посебна сметководствена евиденција а ќе се користат за набавка на опрема за изнесување смет, изградба на фекална канализација и изградба на водоводи, резервоари и реконструкција на градска водоводна мрежа. Заклучно со 31.12.2008 година во сметководствената евиденција се искажани наменски средства за изнесување на ѓубре во износ од 30.038 илјади денари, наменски средства за користење на градска фекална канализација во износ од 12.391 илјади денари и наменски средства за водата за пиење од градски водовод во износ од 19.664 илјади денари или вкупно 62.093 илјади денари. Од вкупно фактурираните средства по горенаведените Одлуки наплатени се средства во износ од 38.280 илјади денари, од кои искористени се наменски средства за набавка на опрема во износ од 16.496 илјади денари, а остатокот од наплатените средства во износ од 21.784 илјади денари по овие основи не се искористени за намената за која се утврдени и наплатени, туку се користени за тековни потреби на претпријатието. Ваквиот начин на користењето на средствата е спротивен на Законот за комунални дејности и Одлуката за нивната намена и предизвикува ненаменско и незаконско трошење на наплатените средства.

Препораки:

Надлежните органи за управување и раководење со претпријатието да превземат активности за обезбедување на наменско користење на наплатени средства.

Надлежните органи за управување и раководење на претпријатието да превземат активности за преиспитување на начинот на формирање на цените на услугите кои ги дава јавното претпријатие, основаноста на постоењето на наменските средства и нивно вградување во редовната цена на чинење на услугите утврдена согласно пропишаната методологија.

- 11.4.4. Јавното претпријатие во текот на 2008 година ангажирало физички лица за извршување на определени активности во претпријатието и со истите се склучени месечни договори по дело. Бројот на лица со кои е склучен договор по дело од месец во месец е променлив и се движи од 22–26 лица. По овој основ на име Други материјални трошоци–договор по дело искажани се и исплатени средства во бруто износ од 3.502 илјади денари. Ангажирањето на физичките лица врз основа на договор по дело без истите да бидат ангажирани преку Агенција за привремени вработувања не е во согласност со Законот за работни односи и Законот за Агенциите за привремени вработувања. Непочитувањето на законските прописи предизвикува ангажирање на лица спротивно на законските прописи и неможност од остварување на правата од работен однос, односно пензиско и здравствено осигурување.

Препорака:

Надлежните органи за управување и раководење со претпријатието да превземат активности за пропишување на соодветни политики за утврдување на потребата од дополнителна работна сила, пополнување на слободни работни места и нивно ангажирање преку надлежните институции.

- 11.4.5. Јавното претпријатие стопанисува со градското пазариште и за известувачкиот период (2008 година) на име давање услуги/користење тезги од градското пазариште извршил фактурирање на услугите по овој основ во износ од 6.286 илјади денари. Со ревизија на начинот на користење на градското пазариште констатирани се одредени состојби кои не се во согласност со Законот за трговските друштва, Правилникот за водење на сметководството/МСС и Законот за јавните претпријатија и тоа како што следува:

- за користење на градското пазариште во изминатиот период воопшто не се склучувани договори со корисниците со што се оневозможува да се согледа кој го користи градското пазариште, под кои услови и по која цена. Во текот на 2009 година склучени се договори со 190 корисници на градското пазариште.
- според Извештајот на пописната комисија на 31.12.2008 година јавното претпријатие располага со 497 тезги, а според увидот извршен од страна на ревизијата во аналитичката евиденција со која располага правниот субјект на корисниците на услуги месечно се фактурира услуга за користење на 140 до 190 тезги.
- градското пазариште е поделено на 5 реона кои имаат две категоризации на тезгите. На ревизијата не и се презентирани документи од каде може да се согледа за сите поставени тезги кој број на тезга која категорија е, кои тезги се слободни, а кои тезги се зафатени и кој ги користи истите.
- за слободните тезги на ревизијата не и е презентирани документ од кој може да се согледа дека слободните тезги се понудени на јавен оглас на правни или физички лица за користење.

- со увид од страна на ревизијата во градското пазариште е констатирано дека еден корисник располага со повеќе тезги, а според евиденцијата која ја има субјектот не е регистрирано плаќање на еден корисник за повеќе тезги.
- од аналитичката евиденција со која располага претпријатието неможе да се согледа дали на корисниците на услугите редовно и целосно се фактурира, дали истите ги подмируваат обврските за користењето на тезгите, на кои лица воопшто не се фактурира, кои лица не плаќаат, односно евиденцијата за стопанисувањето со градското пазариште е нецелосна.
- во сметководствената евиденција каде се евидентирани овие побарувања е приложен рекапитулар во кој е содржано колкав износ е фактуриран за секој реон без да се приложи список на корисниците на услуги на кои е фактурирано, колкав е бројот на издадени фактури и по која цена е фактурирано.
- наплатата на овие побарувања се евидентира врз основа на вратен перфориран дел од издадените сметки за кои се изготвува преглед и каса прими без да се авторизираат од страна на уплатувачите на прометот, поради што ревизијата неможе да го потврди точниот износ на уплатени средства.

Ваквиот начин на работа има за последица можност од нецелосно и точно прикажување на уплатените средства, нереално евидентирање на бројот на издадени тезги и нереално задолжување на корисниците на тезги односно создава услови за нереално искажување на остварениот приход, можност од злоупотреба на финансиски средства кои се приход на субјектот за лични потреби на поединци.

Препораки:

Надлежните органи на управување и раководење во јавното претпријатие да превземе мерки и активности за формирање на комисија за утврдување на точниот број на тезги, да изврши нивна категоризација, и да создаде веродостојна база на податоци за вкупниот број на тезги по категории и бројот на издадени тезги.

Надлежните органи за управување и раководење со претпријатието да пропишат политики за: транспарентно и јавно објавување на слободните тезги; да ги понудат на јавен оглас; создавање на точна и веродостојна евиденција за начинот на фактурирање и наплата на наведените побарувања; ненаплатените побарувања по овој основ да се превземат мерки за нивна наплата.

11.5. Ефекти од ревизијата

- 11.5.1. Имајќи ги во предвид наодите изнесени во точките 11.2. и 11.3. предизвикуваат: потценување на приходите на јавното претпријатие; потценување на обврските за данок на добивка и данок на додадена вредност; преценување на побарувањата и потценување на трошоците за вредносното усогласување на ненаплатените побарувања односно сомнителните и спорни побарувања.

12. Според наше мислење, поради значајноста на прашањата изнесени во точките 11.2. и 11.3. финансиските извештаи не ја претставуваат вистинито и објективно финансиската состојба на Јавно комунално претпријатие Тетово ц.о. Тетово под 31 Декември 2008 година, резултатите од работењето и паричните текови за годината која завршува со тој датум согласно важечката законска регулатива.
13. Според наше мислење, поради значајноста на прашањата изнесени во точките 11.2, 11.3 и 11.4. кај Јавно комунално претпријатие Тетово ц.о. Тетово не е остварено законско и наменско користење на средствата во финансиските трансакции за 2008 година.
14. Не изразувајќи резерва во нашето мислење, обрнуваме внимание на подолу наведената состојба:
 - 14.1.1. Ценејќи ја состојбата со управувањето со отпадот во Република Македонија, и обезбедување и прибавување на компетентни и соодветни докази од областа на управувањето со отпадот, планирањето и развојот на комуналните дејности и уредувањето на односите за одржување на јавната чистота, Државниот завод за ревизија со писмо се обрати до Градоначалникот на општина Тетово. Ревизијата смета за потребно да укаже дека Градоначалникот на општината Тетово не достави веродостојни докази од кои може да се констатира дека ги превземал потребните активности согласно Законот за управување со отпадот, Законот за јавна чистота и Законот за гробишта и погребални услуги, пред се:
 - донесување на акти со кои ќе се регулираат селектирањето, собирањето и транспортирањето на комуналниот отпад и на другите видови неопасен отпад;
 - реализирани проекти и превземени инвестициони зафати за подобрување на општата состојба со управувањето со отпад;
 - определување на локации каде што можат да бидат изградени, односно поставени претоварните станици;
 - пропишани посебни правила за постапување со комуналниот и другите видови неопасен отпад;
 - водење грижа за собирање и селектирање на комуналниот отпад (обезбедување на садови за собирање и селектирање на комуналниот отпад од страна на давателот на услугата/јавното претпријатие);
 - пропишување на условите, начинот и шемите за собирање и за транспортирање на комуналниот и другите видови на неопасен отпад;
 - развивање и спроведување на мониторинг за управување со отпадот, мониторинг на состојбата на животната средина и на влијанијата врз животот и здравјето на луѓето;
 - организирање информативен систем на локално ниво, со кој ќе се обезбеди собирање и презентирање на податоци за општата состојба во врска со управување со неопасниот отпад;
 - создавање на катастар за создавачи на отпад;
 - начинот на објавување на информациите за количеството на создаден отпад, мерките и активностите и начинот на подобрување на општата состојба во управувањето со отпадот;
 - затворање на депониите кои не поседуваат дозвола за вршење дејност отстранување на отпад, затворање и рекултивирање на дивите депонии;

- превземање на активности за основање на депонија и поднесување на барање за основање на депонија до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;
- уредување на односите за одржување на јавна чистота;
- усогласување на работењето согласно Законот за гробишта и погребални услуги;

Ваквата состојба предизвикува несоодветно: постапување со отпадот и одржување на јавната чистота и можност за опасност по заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето.

- 14.1.2. Јавното претпријатие во процесот на управување на отпад се соочува со состојби кои не е во можност да ги надмине без превземање на активности од страна на основачот на општината, надлежните министерства и општината Гостивар на чиј простор се наоѓа регионалната депонија „Русино“. Имено јавното претпријатие е оневозможено да врши одложување и депонирање на комуналниот отпад собран на територијата на општина Тетово во регионалната депонија „Русино“, поради што истото врши времено одлагање на комуналниот отпад на претоварната станица во Тетово која е во непосредна близина односно во самото градско подрачје. Ваквата состојба влијае и создава опасност по заштитата на животната средина, животот и здравјето на луѓето (слика 1). До денот на изготвувањето на претходниот извештај превземени се одредени активности за надминување на наведената состојба но истата не е разрешена.

Овластен Државен Ревизор

Скопје, 07.12.2009 година

**ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕТПРИЈАТИЕ ТЕТОВО ц.о. ТЕТОВО
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

БИЛАНС НА УСПЕХ ЗА 2008 ГОДИНА

ОПИС	во 000 Ден.	
	2008	2007
Приходи од продажба	100,257	88,789
Приходи врз основа на употреба на сопствени производи, стоки и услуги	-	1,408
Останати деловни приходи	37,337	12,632
Вкупни приходи од оперативно работење	137,594	102,829
Залиха на почетокот на периодот	475	724
Залиха на крајот на периодот	97	475
Материјални трошоци	29,889	28,539
Трошоци за бруто плати	48,776	48,059
Амортизација и вредносно усогласување на долгорочни средства	9,227	9,492
Вредносно усогласување на на краткорочни средства	6,861	84
Останати оперативни трошоци	29,668	18,826
Вкупно трошоци од оперативно работење	124,799	105,249
Приходи од камати, курсни разлики и слични приходи	277	456
Расходи по основ на камати, курсни разлики и слични расходи	2,064	136
ДОБИВКА/ЗАГУБА ОД РЕДОВНО РАБОТЕЊЕ	11,008	(2,100)
ДОБИВКА/ЗАГУБА ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ	11,008	(2,100)
Данок од добивка	1,078	-
НЕТО ДОБИВКА/ЗАГУБА	9,930	(2,100)

**ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕТПРИЈАТИЕ ТЕТОВО ц.о. ТЕТОВО
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

БИЛАНС НА СОСТОЈБА НА ДЕН 31 ДЕКЕМВРИ

во 000 Ден.

Опис на позицијата	2008	2007
Актива		
Тековни средства		
Парични средства и хартии од вредност	3,373	1,667
Побарувања по основ на продажба	284,236	275,056
Други краткорочни побарувања	25	103
Платени трошоци за идните периоди	3,656	85
Залихи	8,954	10,357
Вкупно тековни средства	300,244	287,268
Нетековни средства		
Нематеријални и материјални средства	314,612	326,585
Вкупно нетековни средства	314,612	326,585
Вкупна актива	614,856	613,853
Пасива		
Тековни обврски		
Обврски спрема добавувачите	17,027	38,395
Краткорочни обврски спрема поврзани субјекти	2,724	2,551
Краткорочни обврски од финансирање	-	7,480
Останати краткорочни обврски	51,748	47,499
Одложени плаќања на трошоци	6,432	7,150
Вкупно краткорочни и долгорочни обврски	77,931	103,075
Нетековни обврски		
Долгорочни обврски	122,858	110,808
Капитал и резерви		
Капитал	435,406	431,239
Резерви	31,469	31,469
Акумулирана добивка	17,353	17,353
Нето добивка	9,930	-
Пренесена загуба	80,091	77,990
Загуба за финансиска година	-	2,101
Вкупно капитал и резерви	414,067	399,970
Вкупна пасива	614,856	613,853

П Р Е Г Л Е Д
ПРОМЕНЕТЕ НА КАПИТАЛОТ И РЕЗЕРВИТЕ ЗА 2008 ГОДИНА

О П И С	Капитал	Резерви	Акумулиран а добивка	Пренесена загуба	Вкупно
Состојба 01.01.2008 година	431,239	31,469	17,353	(80,091)	399,970
Уплати на акции		-	-		-
Добивка за финансиска 2008 година			9,930		9,930
Останати неспомнати промени кои влијаат на капиталот и резервите	4,167				4,167
Состојба 31.12.2008 година	435,406	31,469	27,283	(80,091)	414,067

**ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕТПРИЈАТИЕ ТЕТОВО ц.о. ТЕТОВО
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК ЗА 2008 ГОДИНА

	во 000 Ден.
	2008/2007
ГОТОВИНСКИ ТЕКОВИ ОД ОПЕРАТИВНО РАБОТЕЊЕ	
НЕТО ДОБИВКА ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ	11,008
Трошоци кои не повлекуваат користење на обртни средства:	
Амортизација	9,227
Расходи од отпис на побарувања и кусоци	12,250
Неотпишана вредност на отуѓени и отпишани средства	3,078
Данок од добивка	(1,078)
Готовински текови од работење	34,485
Побарувања по основ на продажба	(9,180)
Други краткорочни побарувања	78
Платени трошоци за идните периоди	(3,571)
Залихи	1,176
Обврски спрема добавувачи	(21,368)
Краткорочни обврски спрема поврзани субјекти	(2,551)
Краткорочни обврски од финансирање	(7,480)
Останати краткорочни обврски	4,249
Одложени плаќања на трошоци	(718)
Нето готовински текови од оперативно работење	(4,880)
ГОТОВИНСКИ ТЕКОВИ ОД ИНВЕСТИЦИОНО РАБОТЕЊЕ	
Нематеријални и материјални вложувања	(5,464)
Нето готовински текови од инвестиционо работење	(5,464)
ГОТОВИНСКИ ТЕКОВИ ОД ФИНАНСИСКО РАБОТЕЊЕ	
Обврски по долгорочни кредити	12,050
Капитал	
Нето готовински текови од финансиско работење	12,050
НЕТО ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА	1,706
ПАРИЧНИ СРЕДСТВА НА ПОЧЕТОКОТ НА ГОДИНАТА	1,667
ПАРИЧНИ СРЕДСТВА НА КРАЈОТ НА ГОДИНАТА	3,373